

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Quoad peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

methodo digerenda est. Vel enim sermo instituitur de impediendo ingressum in Religionem, vel de consulendo egressum ab illa. Rursus, vel de impediendo, & consulendo, vi, fraude, injuria, vel sine his, puta, precipiente, vel mero consilio. Denique potest esse locutio, vel de peccato; vel de obligatione restitutionis.

Impediens vi, fraude, injuria, &c.

1. Poterit certum sit, impediendum ingressum, vel consentientem egressum Religioso, imò & Novitio (ex Dicastillo loco citato, num. 26. sequente Rebellium, aliisque) in fraudem, injuria, peccate mortaliter, & ad restitutionem tenetur. Quod homini, vel Religioni damnum emergat. Ita Dicastillus l. 1. de inst. tract. 2. d. 7. d. 1. art. 16. Ioannes de Lugo, tom. 1. disp. 9. sect. 3. n. 28. auctoritate ab eodem citati. Ratio est manifesta, quia omnis vis, & fraus contra iustitiam est; ergo in re gravi, qualis est hæc, sine dubio parit obligationem restitutionis illam inferenti. Certè tum homo, tum Religio habent jus, ne alius per vim, & fraudem, impediatur emolumenta, quæ ipsi ex tali habitu assumptione, vel conservatione obvenire possunt: ergo qui contra hoc jus operatur, contra iustitiam agit.

2. Dixi (si damnum emergat): nam evenire potest, ut ille homo infructuosus fuerit, vel futurus esset Religioni, vel alius loco illius fuerit admissus, vel ut contingerent emolumenta, quæ ipse per se afferbat, vel aliam rationem erat cum expensis sui victus, & vestitus: tunc ergo cum nullum damnum factum fuerit, nullum est restituendum natum onus. Notanter dictum est (per se) tum quodam per accidens fortè eventura, an hic consideranda sint, fuisse habes apud Doctores. Lege Ioan. de Lugo, loco citato, num. 34. Pari modo, si ingrediendo in Religionem nihil amplius homo ibi habuisset, quam si remanisset in seculo: nihil ei restituendum est, cum nihil ex illa vi, doloque deperderit. Imò quando sine Religioni, sive homini damnum est restituendum; semper aliquid iudicio prudentis viri diminuendum est ex illo capite, quod non omnino certum est damnum à vi inferente illatum; cum potuerint, esse aliquæ causæ, earum homo ille, vel non ingrederetur in Religionem, vel egrederetur ab illa.

3. Damnum autem hoc, vel est spirituale, qualis est ipse non ingressus, & egressus; vel temporale. De hoc posteriore loquuti sumus; nam cum prius ut malum irreparabile: rationis, illius, tu, qui vires, solum te involuit, vel parvum commodum dedisti, solum obligaberis ad vim, dolumque auferendum; consiliumque malum retractandum: (si hæc adhuc persistant) Nam certum, si postea homo ille perseveraret in abiicienda Religione, ipsi, suæque voluntati imputaretur; non tibi, qui vim, deceptionemque jam, pro virili, removisti.

Scio aliquos te pro damno temporali Religioni illato obligare, ut vel alium ad Religionem adducas vel ut illi mancipes: Ita Gabr. Scorus, aliique apud Dicastillum loco citato, num. 34. sed certè non assentior. Ita Scorus, Rebell. Less. Valquez, aliique, quos ibidem citat, sequiturque Dicastillus, quia nemo obligatur libertatem dare, quæ est ordinis superioris; pro damno temporali, quod est ordinis inferioris.

Impediens sine vi, fraude, injuria.

4. Iam verò difficultas major est de impediendo, vel consulendo, sed sine injuria; an peccet, restitutionique sit obnoxius?

Quoad peccatum.

Quoad peccatum; sic habet Molina, tom. 5. tract. 4. disp. 52. §. secunda verò pars: Qui absque rationabili, vel iusta causa dissuadet alicui Religionis ingressum, aut ei suadet egressum, graviter peccat; quoniam retrahere

à tanto bono grave est: tenebiturque, qui ita retrahit, charitatis lege quadrare contrarium, si spes sit in resurrectione, quod ita impedivit. Unde graviter peccant parentes, qui solo carnali affectu permoti, absque rationabili causa, nullum non movent lapidem, ut filios à Religione, quam ingressi sunt, extrahant: ac rursus, & aliis conando, à tam sancto proposito illo avertere: solèque Deus illos, ac filios ita extrahentes, graviter, etiam in hoc saeculo punire. Videant etiam Seniores Regij se graviter peccare, concedendo mandata, ut absque rationabili causa prius sufficeret cognita, & examinata, extrahant, & collocentur in domo aliqua, ubi acriter eorum constantia teneatur. Hæc Molina, qui videtur supponere hanc causam examinari à Senatoribus Regis posse; in quo, tanto Doctore nulla ratione consensum præbeo: cum enim hæc causa sit spiritualis, ad Ecclesiasticum Iudicem pertinet, non ad secularem.

6. Dictum autem merito est (sine rationabili causa): hac enim existente, cum prudenter agatur, ab eo, qui hac motus ingressum dissuadet, non est timenda culpa. Rationabilem causam putat eadem Molina, Primò, si ingressus est futurus nocumento ingredi volenti. Secundò, si in ea Religione dissolutè vivatur. Tertio, si candidati complexio sit iugo Religionis inepta. Quartò, si ejusdem mores sint adeo perveraces, ut majora mala Religioni, vel etiam ipsi merito timeantur. Quintò, si aliquo impedimento, quod Religionem professionem impediatur, v. g. ære alieno, matrimonij promissione, infirmitate corporis, vel simili laboret. Sexto, si parentes, sororesve graviter ejus auxilio indigeant. Hæc ex illo. Quanta autem debeat esse ejusmodi necessitas, & qua ratione necessitas extrema parentum impediatur ingressum, imò & licet extorqueat filium, & quocunque alios profectos à Religione; non verò necessitas gravis, quæ solum per aliquos, impedit quædam ingressum filij, & aliquando fratris, sorore periclitante; non verò iustificat egressum, quia obligatio tunc non est tanta, ut vincere possit professionem, quam habet Religio in personam Religiosi jam professi: hæc, inquam, fuscè docent Sanchez, l. 4. in decal. c. 20. d. n. 24. Suarez, tom. 3. de Rel. §. c. 6. num. 5. Calstr. Pal. tom. 3. tr. 16. d. 1. p. 7. §. 3. num. præfatum 13. Valentia, §. 3. d. 7. q. 1. p. 2. Bonacina, §. 2. in 4. Dec. præcept. d. 6. qu. unica, p. 4. n. 7. qui addit. Quamvis non desint qui contrarium sentiant, Azor. p. 2. l. 2. c. 3. §. 5. Trullench. t. 1. in decal. l. cap. 23. & 24. & l. 4. c. 1. d. 9. & omnium horum primus S. Th. 2. 2. q. 101. art. 4. ad 4. & quodlibet. 2. q. 2. art. 19. & quodlibet. 10. q. 5. art. 9.

7. Quoad peccatum, de quo agimus, video Suarez, §. 3. de rel. §. c. 9. n. 9. aliquid benignius indulgere parentibus, atque adeo aliis, filijs, aliisque à Religionis ingressu, modè sit, ac temperatè retrahentibus: sic enim habet. Si quis absque injuria violentiæ, aut deceptionis alium avertat ab ingressu religionis precibus, vel promissionibus, illud non esset ex genere suo peccatum mortale; quia ibi non intervenit injuria, neque inductio ad malum neque aversio sed abstractio à bono ad salutem non necessario. Cur ergo ibi erit gravis malitia? Nam licet alter grave detrimentum patiat, non tamen involuntarie, sicut per vim, aut deceptionem, sed quia libere consentit: ergo inde non redundat in alium malitia saltem gravis. Sed licet verum sit, tunc non esse tam grave peccatum; est tamen sine dubio peccatum, multum repugnans ordini charitatis, & respectu Dei, à cuius majori obsequio homo separabitur.

Et paulo post: Si quis intendat, ut solim ingressus differatur, minor erit culpa; & talis posse esse causa, ut effectus nulla? sic enim excusari possunt parentes, qui aliquantulum filios detinent, ut eorum constantiam experiantur, vel eorum vocationem magis examinent. Hæc Suarez. In cuius loci margine breviter, & perspicue sic eius tota doctrina in compendium redigitur: Qui avertit alium à Religionis ingressu solim precibus, ac promissionibus, non peccat graviter, nisi preces sint importuna, & sine ulla causa, contra eorum Spiritus sancti vocationem. Hæc ibi.

8. Facit insuper ad hoc argumentum prohibitio Tridentini

Tridentini, *sess. 24. cap. 18. de Regul. de qua fuit Suar. l.e.* quod ubi excommunicationem contigit adversus eos, qui per vim feminas cogunt (non loquitur de Maribus) ad ingressum Religionis, tandem extēdit ad eos, qui illas impediunt, his verbis: *Simili quoque anathemati subijcit eos, qui sanctam Virginis, vel aliarum mulierum voluntatem velum accipiendi, vel voti emittendi, quoque modo, sine iusta causa, impediunt.* Hæc Concilium. Impediunt verò primo, (ut *ibid.* habet Suarez *n. 13.*) omnes illi, qui per vim directè, vel indirectè illatam feminæ, directè impediunt ejus voluntatem, id est, per graves minas, vel similia, &c. Secundò, qui per similem vim Monasterio illatam, impediunt, ne ibi mulier admittatur. Tertiò, valde probabiliter, etiam ij, qui decipiunt falsis rationibus feminam, ut mutet voluntatem ingrediendi in Monasterium, vel in eo perseverandi cum, qui precibus, & promissionibus obtinet à femina, ne continentiam profiteatur, quamvis sic impediatur, ne velum accipiat, aut votum emittat, non comprehendit ab hoc Concilij decreto docet *ibid.* Suarez: quia sic non propriè impedit voluntatem, sed procurat: ut voluntas mutetur, seu non habeatur; multò magis, quia modus hic per preces dissuadendi, nullam continet injuriam; sicuti continet vis, fraus, & prædicta deceptio. Atque ex his animadversis, siue parentes, qui filium, siue alios, qui quamlibet puellam retrahunt precibus, & lacrymis à Religione; immunes esse ab excommunicatione lara per hoc Concilij decretum, sed solum facere contra charitatem, *præcedente* declaratam.

Quoad restitutionis obligationem.

9. Veniamus jam ad aliud caput de restitutione. Afferro precibus, similibusque blandimentis, sine vi, vel fraude dissuadentem alicui ingressum, vel suadentem egressum, ad nullam restitutionem obligari. Ita Lessius Sanch. alique apud de Lugo *de iust. tit. 1. dist. 9. sect. 3.* Petr. Navar. Bannez, alique apud Dicastillum *l. 2. de iust. tit. 2. d. 7. dub. 2. n. 42.* Non ipsi egresso, vel non ingressu; quia contra eum, cum ipse voluntariè assentiatur, nulla iniustitia committitur, quare nulla restitutionis obligatio enascetur, quæ ad solam iniustitiam consequitur. Nam ipsi Religioni (quidquid alij in contrarium sentiant, cum Molina *l. 5. de iust. tit. 5. d. 5. l. 51. arbitror verò.*) quia neque contra ipsam hoc modo iniustitia fit; cum enim peccatum huius consulentis, seu allicientis non sit aliud, nisi cooperari ad egressum Religiosi, vel ad non ingressum; cum ejusmodi egressus, vel non ingressus non sint peccata contra iustitiam, sed ad summum contra Divinam inspirationem; vel contra Votum; nec erit contra iustitiam; peccatum ad illas actiones permoventis. Pluribus hæc prosequuntur Doctores laudati: mihi autem hæcenus disputasse, sufficiat: quod, amantissima filia, noscās vim nullam adversus pium propositum tuum à quopiam affecti licitè posse.

10. Hæc aliæque familia Hierotheus. Quæ ita permoverunt Patrem Plusogenem, ut is Metildæ sacrum velum assumendi bonam veniam se concessurum spondederit. Et certè statim ac in urbem ab agro post menssem regressus esset, constituta ei pignori dote, promissio stetit. Tu verò his suspice; Lector, divina consilia. Tandiu vis tam produxit Plusogenes senex, ut hanc sanctissimam puellam jam grandiore ætate provectam, totius Monasterij, quod sub nomine, & tutela Sancti Salvatoris, nostro Panormitano Collegio non multis passibus distans, celeberrima Panormi, videret præfecturam agere hoc est, vulgari vocabulo, *Abbatissam* eo proflus tempore, quo ejusdem filius Thermagoras Antistes, ut modò memini, admirabili prudentia, ac singulari morum probitate, Panormitanam Ecclesiam gubernabat.

11. Illud animadversione dignum porro est. Vidisti enim, amice Lector, consilio, opera, autoritate doctissimi Theologi moralis, quo hæc prudentissima familia pro expiatione peccatorum utebatur; quam multa for-

matum exitum, ultra omnem expectationem, sortis sunt. Tantum ergo præstat sapientibus viris, ac piis animas Fidei, & pietatis, regendæque committenda nam propterea Theologos morales, qui huic operi assidue, atque indefectis, insistentibusque confessoribus, velim omnes. Tu, qui mea hæc legis, si adoleveris, ac tyrocinium tantæ scientiæ ponere jam decreveris, limina tere, eos sæpè interroga, illorum lectionibus assidue, ac frequenter assiste; quod aptior ad tantum munus animas regendi, quo nullus fuit excellentior formetur.

12. Jam verò dum avidis auditorum auribus, quæ retulimus, aliæque plura propinaret Hierotheus, ex ore magis, quam ex platone, melle, dulciore ob inditum à natura leporem, fluctabat oratio: vergebat ad occasum Sol, atque à vicinis montibus, arboribusque longioribus se dimittebant umbra. Quare Theologo dicenti quiesce, familiarique pro suo cuiusque libitu, consuevit ambulationes per amena viridaria, spatia concessa sunt. Quorum exemplo, & mihi à Benigno Lectore, ne plus nimis in scribendo desudem, tantillum oro, quiesce, absolvi jam Dialogo permittatur.

... C A P U T I I I .

Quid Parentes Filiis, Quid Coniuges Conjugibus invicem debeant, &c.

UT valde obvia, & omnibus penè cognita prætermittam; ea dumtaxat compendiosè disseram de Patre, ac Matre, nec aliqua subicebo de Marito, & Vxorē, quæ nonnulla explicationis luce pro tyronibus indigere videbuntur.

§. I. Pater quoad alimenta filij, & jusdemque exheredationem, & Vota.

Pater filio legitimo.

Quoad Patrem. Quæret quis: Primo, An Pater teneatur alimenta præstare filio legitimo? Respondet teneatur, etiam si filius autoritate Principis fuerit proscripserit, etiam si fuerit excommunicatus, etiam si dissipaverit ea, quæ Pater forte eidem assignaverat pro alimentis, etiam si filius petuerit, sibi suo labore, vel aliunde providere, te ipsa tamen non providit. Ita Azor. *lib. 2. cap. 4. quest. 7.* Ratio horum, similitum est; quia adhuc filius est, & pars patris, de iure naturæ patris commendatus, excipe quæ dicam *num. 8.* Quod si Pater bonis careat, polleat verò mater; hæc succedit in hæc obligatione & utroque deficiente, Avi, vel alij progenitores paterni; & his quoque deficientibus, Avi, progenitores matris, Addit Azor. *ibid. cap. 5. quest. 8.* & tandem consanguinei propinquiore, id quod, nisi forte intelligas fratres sorores, ac patruos, durum mihi videtur. Lege Sord. *de alimentis, tit. 1. quest. 28.* Si filius habeat unde vivat; liberabitur pater, materve, alique ab alimentis porrigendis; quia cessat tota causa, nempe filij necessitas.

2. Nominè autem alimentorum, hic veniunt victus vestitus domus, lectus, medicina, impensæ funeris, imò & uxoris, filique sustentatio: atque hæc omnia juxta cujuscunque conditiones; ita, ut filio nobili debeantur, & famuli, & pædagogus, & libri, & impensæ necessariae ad studendum, & juxta morem patriæ, etiam equus. Ita Sanchez *in cons. rom. 2. l. 4. c. 3. dub. 34. & passim.* Hæc enim: & similia, cum his indigeat filius, alimentorum nomine hic comprehenduntur. Uno verbo, debentur alimenta secundum statum, non verò solum secundum naturam.

3. De excommunicato addit Azor. *loc. cit. q. 8.* limitatio, ut ei à patre non debeantur alimenta, sed solum victus